

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta

Obor řízení

Uchazeč

Pracoviště uchazeče, instituce

Habilitační práce

Oponent

Pracoviště oponenta, instituce

Sociálních studií

Politologie

Mgr. Peter Spáč, Ph.D.

KPOL FSS, MU

Distribúcia zdrojov a politika vykrmovania na Slovensku

doc. Oldřich Krpec, Ph.D.

KMVES FSS, MU

Předložený spis je příspěvkem ke zkoumání fenoménu ovlivňování distribuce veřejných prostředků politickými zájmy. Díky úzkému vymezení předmětu zkoumání na vedoucí představitele slovenských obcí, tři dotační programy a současnost (2003-2017), se autorovi podařilo téma zevrubně prozkoumat. V úvodních pasážích textu je věnována dostatečná pozornost zdůvodnění vymezení zkoumaného problému. Proti časovému ohraničení – vzhledem k charakteru a počtu vlád, které do něj spadají – není co namítnout. Vyřazení největších slovenských měst a omezení výzkumu na tři malé dotační programy jsou vysvětleny dostupností dat a omezeními v aplikaci zvolené metody. Velice silným znakem celé práce je zvolená metoda zkoumání problému. Autor se rozhodl pro důsledně provedený statistický výzkum, který může být považován, pokud jde o koherentnost a preciznost, za příkladný v oblasti politických věd. Kombinace aplikace statistických metod a nových dat z méně zkoumaného teritoria (Slovensko), je důvodem, proč lze zpracování problému považovat za přínosné. Pokud jde o závěry studie, některé z nich jsou zajímavé i ve vztahu k teoretickým předpokladům a mohou být považovány za hodnotný příspěvek do důležité diskuze v rámci politických věd.

Studie vychází z precizního vymezení problému a výzkumného designu, velmi věcně uvádí do problematiky dotačních programů a obcí na Slovensku. Velká většina textu je pak věnována vlastní analýze, ta je strukturována podle jednotlivých dílčích témat: přístup k dotacím, výška přidělených dotací a vliv poskytnutých dotací na znovuzvolení. Tato struktura přesně reflektuje teoretické vymezení vyplývající z kvalitně provedené literární rešerše. Klíčové kapitoly zabývající se jednotlivými problémovými okruhy jsou dále vnitřně strukturovány podle tří dotačních programů. Zde charakter textu odpovídá detailní výzkumné zprávě spíše než odborné publikaci. Daní za přesnost a transparentnost autorova postupu je místy menší čtenářská atraktivita textu. Možná by stačilo výzkumný postup podrobně vysvětlit v prvním případě (přístup k dotacím – program ministra financí), a dále pak upozorňovat pouze na odlišnosti v metodě a datech a soustředit se na zjištění, která jsou nová. Text trochu trpí tím, že nejzajímavější zjištění přináší hned kapitola zabývající se přístupem k dotacím a v rámci ní první část (dotace ministerstva financí), další dotační tituly víceméně potvrzují poznatky, celé dvě rozsáhlé kapitoly věnující se výši přidělených prostředků a dopadu na znovuzvolení pak obsahují méně významné závěry. To však nelze chápat jako námitku proti metodě ani výsledkům zkoumání, snad jen se s touto problematikou mohl autor vypořádat v omezenějším

prostoru, soustředit se na odlišnosti a jejich vztah k teorii (jak výstižně činní v závěru práce) a příslušné výstupy deskriptivní a regresní analýzy umístit do příloh.

Studie přináší několik významných zjištění. Větší význam než výše alokovaných prostředků (absolutně na obec, či v rámci dotačního titulu) má samotné přidělení dotace. Souvislost mezi politickou afiliací představitele obce k subjektu rozhodujícímu o dotaci (relevantní ministerstvo, předseda vlády) a získáním dotace je značná. To že tento závěr platí (také) pro Slovensko, v kontextu existujících výzkumů daného fenoménu nepřekvapí. Větší význam mají ale zjištění o vztazích mezi ziskem dotací a afiliacemi k jednotlivým stranám uvnitř vládní koalice. Minimální rozdíl mezi příslušností starosty ke koaličnímu partnerovi strany odpovědného ministra a opozicí z hlediska přístupu k dotaci je velmi zajímavým závěrem. Dosáhnout ho navíc umožňoval právě promyšlený výzkumný design předložené studie. V kontextu výzkumu slovenské politické scény je rovněž zajímavé, že se do alokace prostředků podle politického klíče zapojovaly do obdobné míry všechny vlády v daném období (v některých ohledech byla angažovanost odpovědných představitelů pravicových vlád ještě větší). Jak bylo uvedeno výše, zatímco kapitola analyzující přístup k dotacím přinesla několik výrazných závěrů, vliv politiky na alokaci prostředků pokud jde o jejich výši a dopad na znovuzvolení byl mnohem obtížněji prokazatelný (což je samozřejmě v mnoha ohledech rovněž hodnotné zjištění).

Přestože nelze pochybovat o validnosti závěrů předložené studie, zvolená metoda (a autor si toho je vědom) umožnila prozkoumat téma mezi vlivem politiky a alokací veřejných prostředků jen do určité míry. Jak autor uvádí v závěru práce, předmětem výzkumu nebylo jak a podle čeho se zodpovědné osoby rozhodují při přidělování dotace. Nelze pochybovat o tom, že analýza prokázala vliv politiky (vazby na stranu) na rozdělování prostředků. Některé otázky však pochopitelně zůstávají nezodpovězeny. Nevíme, jestli je cílem přidělování prostředků obcím spolustraníků dopomoci jim k znovuzvolení (iniciativa strany na celorepublikové úrovni vůči obci). Možná starosta usiluje o pokrytí potřeb obce a využívá kontaktu na ministerstvu (iniciativa reprezentanta obce vůči straně na celorepublikové úrovni). Neznáme primární motiv, ten nemusí být znovuzvolení, ať je zájmem kohokoliv, ale skutečná potřeba obce – k jejímuž uspokojení má starosta-spolustraník ministra jen lepší dispoziční. Analýza mnohé potvrzuje a určité věci naznačuje, ale tvrzení, že politické strany, které disponují kontrolou nad mechanismem přidělování prostředků jeho prostřednictvím realizují své zájmy, resp. že v procesu distribuce veřejných zdrojů jsou systematicky a úmyslně sledovány zájmy vládních stran, je poměrně silné (str. 174). Kromě logického a literaturou podloženého předpokladu, že reprezentanti obcí získávají dotace díky stranické příslušnosti a jsou v důsledku znovuzvolení, existuje i alternativní vysvětlení. Tedy že schopnější starosta získá veřejné prostředky a zároveň je jeho relativně vysoká kompetence také důvodem pravděpodobnějšího znovuzvolení. Jak autor uvádí, daný typ výzkumu, přes všechny své silné stránky, neumožňuje získat poznatky o motivacích voličů a jejich percepci výkonu představitelů obcí. Velký počet zkoumaných případů sám o sobě snižuje citlivost závěrů k alternativním scénářům v jednotlivých případech. A určitě není snadné přijít s relevantními příklady možných systematických zkreslení. Mohla by vyšší průměrná kompetence starostů některé ze stran ovlivnit výsledky analýzy? Alespoň pokud jde o velikost naměřené “stranické prémie“ (přístupu k prostředkům) ve srovnání mezi jednotlivými případy vlád?

Předložená studie je precizně provedeným výzkumem zajímavého problému, která přináší zajímavé poznatky jak pro zkoumání zvoleného případu, tak pro širší teoretickou diskuzi problematiky. Práce bezpochyby splňuje požadavky původní vědecké práce pro potřeby habilitačního řízení v oboru politologie.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta)

Na základě odborné znalosti situace na Slovensku: lze předpokládat, že obdobné poznatky by bylo možné zjistit také v ostatních případech distribuce veřejných prostředků? Je důvod se domnívat, že situace v Bratislavě a Košicích by se významněji lišila od zkoumaných případů? Je možné zjištění za Slovensko považovat v mezinárodním srovnání za něčím mimořádné?

Závěr

Habilitační práce Petera Spáče *Distribúcia zdrojov a politika vykrmovania na Slovensku* **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru politologie.

V Brně dne 19. 7. 2018

podpis